

STŘEDNÍ ŠKOLA ŘEMESEL,
ŠUMPERK

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

STŘEDNÍ ŠKOLY
ŘEMESEL ŠUMPERK, GEN.
KRÁTKÉHO 30, ŠUMPERK

2023/2024

Vypracovala: Mgr. Lenka Šváchová, školní metodička prevence

Schválila: Mgr. Irena Jonová, ředitelka SŠŘ

Obsah

1. Charakteristika školy	2
2. Cílové skupiny primární prevence na škole	2
3. Typologie rizikového chování	2
4. Dělení školní primární prevence	3
5. Tvorba efektivního programu primární prevence	4
5. 1. Rizikové faktory	4
5. 2. Protektivní faktory	4
6. Cíle preventivního programu školy	5
6. 1. Dlouhodobé cíle	5
6. 2. Střednědobé a krátkodobé cíle	5
7. Třídnického hodiny	6
8. Realizace preventivního programu	6
8. 1. Pro žáky	6
8. 2. Pro rodiče	7
8. 3. Pro učitele	7
9. Legislativní podklady	7
9. 1. Zákony	7
9. 2. Vyhlášky	8
9. 3. Metodické pokyny a doporučení	8
9. 4. Strategie	8
9. 5. Dokumenty kraje	8
10. Závěr	9
Příloha	10

1. Charakteristika školy

Na střední škole řemesel jsou vyučování v tomto školním roce následující učební a studijní obory:

- Učební obory: truhlář, tesař, prodavač, obráběč kovů, operátor skladování, strojní mechanik, elektrikář- silnoproud, elektromechanik pro stroje a zařízení, instalatér, zedník
- Čtyřleté studijní obory: nábytkářská a dřevařská výroba, obchodník, stavitelství, mechanik strojů a zařízení, strojírenství – obsluha CNC strojů)
- Nástavbové studium dvouleté zakončené maturitní zkouškou: podnikání
- Zkrácené jednoleté kombinované studium: elektrikář-silnoproud

Teoretická výuka probíhá na dvou budovách, praxe probíhají v jednotlivých střediscích a u smluvních partnerů.

Ve školním roce 2023/2024 je patrný nárůst žáků počtu žáků.

2. Cílové skupiny primární prevence na škole

- Hlavní cílovou skupinu tvoří žáci střední školy a to jak učňovských, tak maturitních oborů.
- Pedagogové jako jeden tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům.
- Rodiče dětí navštěvujících školu. Přičemž zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů, kteří u svého dítěte pozorují některé rizikové projevy chování projevující se buď ve škole, nebo i doma.

3. Typologie rizikového chování

V nejužším pojetí řadíme do základních typů rizikového chování

1. Záškoláctví,
2. šikanu a expresní projevy agrese,
3. extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě,
4. rasismus a xenofobii,
5. negativní působení sekt,
6. rizikové sexuální chování,
7. závislostní chování.

V širším pojetí pak k těmto 7 oblastem zařazujeme ještě další 2 okruhy, které se v populaci stávají velkými ohnisky pro preventivní práci, ale nelze je jednoznačně zahrnout do koncepce rizikového chování:

8. Okruh poruch a problémů spojených se syndromem CAN,

9. spektrum poruch příjmu potravy.

Preventivní působení u žáků ve věku od 15 do 26 let by mělo být zaměřeno na podporu proti rizikovým postojům a norem, na nabídku pozitivní alternativy trávení volného času, seznámení se s možností řešení obtížných situací. Prevence by měla být cílená a s větším důrazem na zodpovědná rozhodnutí a s více informacemi o právní odpovědnosti v dospělosti. Informace by měly být podávány objektivně. Např. v případě problematiky z drogové oblasti by mělo jít zejména o tzv. harm reduction- adresný přístup soustřeďující se na konkrétní rizika a škody.

4. Dělení školní primární prevence

Školní primární prevence se dělí na prevenci všeobecnou, selektivní a indikovanou.

- **Všeobecná primární prevence** je zaměřena na běžnou populaci dětí a mládeže bez rozdělování na rizikové skupiny. Zohledněno je pouze věkové složení. V případě lektorů hovoříme o lidech se specifickými dovednostmi – policisté, probační úředníci, záchranáři atp.
- **Selektivní primární prevence** se zaměřuje na skupiny osob, u kterých jsou přítomny ve zvýšené míře rizikové faktory pro vznik různých forem rizikového chování. Rizikové skupiny lze identifikovat na základě psychologických, sociálních environmentálních faktorů souvisejících s rizikovým chováním, a dále dle věku, místa bydliště, úrovně sociálního znevýhodnění. V případě selektivní prevence není posuzována aktuální situace jednotlivce, hodnotí se pouze na základě své příslušnosti k popisované skupině (např. Romové, třída na základní škole, bydlení ve vyloučené lokalitě atd.)
- **Indikovaná primární prevence** se zaměřuje na jedince, či skupinu, kteří jsou vystavení působení výrazně rizikových faktorů, případně se u nich již vyskytly projevy rizikového chování. Podstatou indikované prevence je, že jedinec byl do vybrané skupiny indikován – tedy vybrán na základě posouzení své individuální situace (dotazníkem, screeningem, diagnostikou apod.) Cílem indikované prevence je např. oddálení užívání drog, ale také již zmínění harm reduction. Důležité je vymezení rizikových faktorů vztahujících se k duševním problémům (externalizující¹ a internalizující² poruchy, ADHD apod.)

---

¹ **internalizující** – více postihuje vnitřní prostředí samotného dítěte, jedná se o poruchy charakterizované inhibicí chování a subjektivní nepohodou dítěte; jsou to: **deprese, úzkost, somatické stížnosti, obsesivně kompulzivní syndrom, sociální izolace a nekomunikativnost** (syndromy neodpovídají běžným kritériím pro jednotlivé psychické poruchy)

² **externalizující** – zaměřené vůči okolí, projevující se především rušivým chováním (např. **problémy s pozorností, delikventní chování, agresivní chování**), děti s externalizovanými poruchami mají větší sklon k projevům zlosti, impulzivity a nižší schopnost seberegulace.

5. Tvorba efektivního programu primární prevence

Při tvorbě efektivního programu primární prevence je nutno mít na paměti zásadní význam rizikových a protektivních faktorů.

Jako rizikové faktory označujeme podmínky spojované s rostoucí pravděpodobností výskytu rizikového chování u jedince. Přičemž přítomnost rizikového faktoru ještě nemusí znamenat rozvoj rizikového chování.

Jako faktory protektivní označujeme ty, které dopad a účinky rizikových faktorů zmírňují, působí proti nim nebo je kompenzují. Přítomnost protektivního faktoru nemusí v každém případě jedince od rizikového chování ochránit.

5. 1. Rizikové faktory

Níže jsou uvedeny základní rizikové faktory, na které je potřeba se při preventivním působení zaměřit.

- Individuální faktory – např. pohlaví, temperament, vyhledávání vzrušení, pozitivní očekávání ohledně alkoholu a OPL, dědičnost a duševní problémy, nepříznivý genetický profil, traumatické zážitky, hostilita, nízké sebevědomí a sebehodnocení, negativní životní události, protizákonné jednání apod.
- Rodinné faktory – dysfunkční či afunkční rodinné prostředí a z toho plynoucí problémy jako – nadužívání návykových látek rodiči, nedostatek rodičovského dohledu, nezaměstnanost, chudoba, souhlasný postoj k alkoholu a OPL
- Vrstevnické vztahy – žádné nebo problémové kamarádské vztahy, členství ve skupině s rizikovým chováním, odmítnutí nebo vyřazení z vrstevnické skupiny
- Školní faktory – absence pocitu úspěchu ve škole, špatný prospěch, časté absence, nezdravé školní klima

Všechny tyto rizikové faktory je nutné brát v potaz při práci se skupinou i jednotlivcem. Většina faktorů je provázaná a nelze oddělit jeden faktor od druhého.

5. 2. Protektivní faktory

Vždy, když je indikován některý z rizikových faktorů, je potřeba hledat i protipól, tedy faktory protektivní.

- Individuální faktory- sociální dovednosti, emocionální stabilita, pozitivní vztah k sobě samému, odolnost vůči stresu, flexibilita, přívětivost, odolnost vůči skupinovému tlaku.
- Rodinné faktory- podpora rodičů, rodičovský dohled, aktivní religiozita rodičů, zdravý životní styl rodičů, intolerance rodičů vůči rizikovému chování, důsledná výchova, emocionální rodičovská podpora, zájem rodičů.
- Vrstevnické vztahy – dobrá vrstevnická skupina s přiměřenými zájmy a aktivitami, dobrá interpersonální komunikace, dostatek přátel, vzájemná podpora mezi přáteli

- Školní faktory – zdravé školní prostředí, dobré klima ve třídě, kvalitní vztahy se spolužáky i s učiteli, efektivní specifická primární prevence.

6. Cíle preventivního programu školy

Hlavní cíle PPŠ jsou prevence a snížení nárůstu rizikového chování u žáků, výchova ke zdravému životnímu stylu, rozvoj a podpora kompetencí.

6. 1. Dlouhodobé cíle

- vést žáky k respektování školního řádu,
- budování dobrých vztahů ve třídnických kolektivech,
- upevňovat důvěru žáka v pedagoga,
- vytvářet podmínky pro kladné postoje pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců školy k problematice prevence rizikového chování,
- upevňovat kontakt školy se zákonnými zástupci,
- udržení dobrého klimatu školy – nabídnout žákům důvěryhodné a bezpečné prostředí,
- vést žáky k uvědomělému používání mobilních telefonů,
- připomínat žákům možnosti využití schránky důvěry a její pravidelné kontrola,
- posilování právního vědomí,
- zvyšování sociálních kompetencí žáků,
- podporovat výchovu ke zdravému životnímu stylu,
- využívat různé možnosti, formy a metody sloužící k prevenci rizikového chování – besedy, přednášky, filmová nebo divadelní představení, odborné exkurze, třídnického hodiny, adaptační programy, návštěvy soudních jednání atd.)
- aktualizace informací na nástěnce školního metodika prevence, výchovné poradkyně, školního speciálního pedagoga a školního psychologa.

6. 2. Střednědobé a krátkodobé cíle

- Na pozvání, popř. dle plánu zajišťovat účast ŠPP na třídnických hodinách,
- zařadit problematiku rizikového chování na pořad třídnických hodin,
- zajistit bezpečnost žáků (dohledy na chodbách během přestávek),
- řešit bezodkladně všechny problémové situace v oblasti rizikového chování,
- působit systematicky proti projevům rizikového chování (důležitá je spolupráce TU a ŠPP),
- ve výtípaných kolektivech zajišťovat práci ŠPP s třídním kolektivem ve spolupráci s TU, VP, školním spec. pedagogem a školním psychologem

- zajistit co nejsnazší adaptaci prvních ročníků (adaptační pobyty pro maturitní obory, a „goučka ve škole“- 2 hodinové bloky pořádané ŠPP pro žáky učňovských oborů, na půdě školy),
- včas začít řešit záškoláctví (zaměřit se na příčiny),
- upozorňovat na právní důsledky a zdravotní rizika spojená s užíváním OPL (především formou harm reduction),
- osvětlit žákům zásady bezpečného užívání internetu (zejména soc. sítě a online seznamky),
- upozornit na důsledky protiprávního jednání a to i prakticky (přítomnost na soudním jednání, návštěva věznice, přednáška PMS apod.),
- v případě problémů s jednotlivcem zajistit při jednání přítomnost všech zúčastněných – žák, rodič, TU, učitel OV, ŠPP, případně ostatní pedagogický personál,
- při jednání s rodiči a se žákem zajistit vždy bezpečné prostředí pro všechny – nepůsobit autoritativně, brát rodiče a žáka jako partnera, do řešení problémů vždy zapojit rodiče i žáka, využívat zásady facilitace.³

7. Třídnického hodiny

V tematická zpráve ČŠI - Hodnocení rizikového chování žáků základních a středních škol je uvedeno, že je nedostatečně využíván potenciál třídnických hodin, což uváděli i samotní žáci. Budování dobrých vztahů ve třídě, či odhalování, případně preventivní působení v případě výskytu rizikového chování, není při třídnických hodinách věnováno tolik času, kolik by bylo potřeba. V dokumentu je uvedeno, že na SŠ je toto obsahové zaměření ještě nižší, než na ZŠ. Jednou z priorit vycházejících ze SWOT analýzy Olomouckého kraje, je realizovat informační kampaň směrem k ředitelům škol s cílem podpory realizace třídnických hodin na školách jakožto prostoru pro výkon primární prevence.

Na naší škole je vypracován manuál pro vedení třídnických hodin, který je dostupný všem pedagogickým pracovníkům.

8. Realizace preventivního programu

8. 1. Pro žáky

Patří sem akce organizované školou, akce předepsané ŠVP, volnočasové aktivity, jednorázové preventivní a osvětové akce dle aktuální nabídky. Jedná se např. o tyto aktivity:

---

³ **Facilitace** je technika, která umožní dovést skupinu k cíli porady či složitého jednání navzdory úskalí neefektivní komunikace, nedorozumění a nejasností mezi účastníky

- Adaptační kurzy pro žáky 1. ročníků maturitních oborů
- Sportovní den školy
- Filmová a divadelní představení
- Besedy a exkurze různých organizací
- Návštěva odborných pracovišť (městský úřad, věznice, okresní soud, zařízení sociálních služeb apod.)
- Poradenská činnost (školní metodik prevence, výchovný poradce, školní speciální pedagog, školní psycholog)
- Sportovní pobyty (vodácké, lyžařské, turistické a cyklistické)
- Sportovní turnaje a sportovní dny
- Prezentace žáků na různých soutěžích
- Charitativní sbírky „Bílá pastelka“ apod.
- Spolupráce s PPP, SVP Dobrá Vyhlídka
- Spolupráce s PČR, PMS a OSPOD

8. 2. Pro rodiče

- Rodiče jsou informováni o realizaci programu prostřednictvím třídních schůzek a webových stránek školy.
- Rodiče mají možnost individuálních konzultací s TU a ŠPP.
- ŠPP spolupracuje s rodiči při řešení problémových situací- snaží se situaci vyřešit, najít společnou možnost řešení, nastavit pravidla tak, aby se problematická situace neopakovala.

8. 3. Pro učitele

- Vzdělávací semináře pro pedagogy.
- Pedagogické rady, kde metodik prevence informuje o aktualitách v oblasti prevence, o plánových preventivních akcích i o aktuálních problémech řešených na půdě školy.
- Nutná je vzájemná spolupráce mezi pedagogickými pracovníky a ŠPP.

9. Legislativní podklady

9. 1. Zákony

- zákon č. 561/2004 Sb. Školský zákon
- zákon č. 65/2017 Sb. O ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

- zákon č. 563/2004 Sb. O pedagogických pracovnících
- zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže
- zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí (více o ohlašovací povinnosti)
- zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

9. 2. Vyhlášky

- vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- vyhláška č. 412/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků

9. 3. Metodické pokyny a doporučení

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.tj. MSMT 21291/2010-28) + přílohy pro jednotlivé typy rizikového chování
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků (č. j. MSMT-43301/2013)

9. 4. Strategie

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027
- Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 až 2027

9. 5. Dokumenty kraje

Problematika primární prevence rizikových projevů chování je na úrovni Olomouckého kraje aktuálně obsažena ve dvou níže uvedených materiálech.

- **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na léta 2023 – 2026** je komplexně pojatým strategickým dokumentem především pro oblast protidrogové politiky a prevence (materiál je vždy ve dvouletých cyklech konkretizován příslušným Akčním plánem).

- **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje, vždy na příslušné období** (aktuálně pětiletý s platností do roku 2024), je koncepčním materiálem, jenž specifikuje podstatu výkonu primární prevence rizikového chování v resortu školství. V konkrétním uchopení představuje střednědobé návrhy a záměry v této problematice, doplněné rovněž o parametry a ukazatele ke sledování dosaženého stavu.
- Nad rámec výše uvedených dokumentů je primární prevence rizikového chování v dílčích faktorech obsažena i ve strategii úzce související specializace. Jde o materiál: - **Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje (aktuálně na období 2022 - 2027)**

10. Závěr

Pravidla dobrého preventivního působení

1. Při aplikování zásad prevence rizikového chování musí být tým ŠPP podpořen vedením školy. Ředitel školy je lídrem v této oblasti a dává jasně najevo naprostou neakceptovatelnost projevů rizikového chování.
2. Do realizace aktivit v oblasti prevence rizikového chování jsou zapojeni všichni pedagogové, podpora ze strany ŠPP jde zejména k třídním učitelům.
3. Při oznamování rizikového chování je zajištěno hned několik možností- žáci jsou seznamováni s těmito možnostmi. Mohou vyhledat jakéhokoliv učitele, zastavit se za ŠMP, školním psychologem, školním speciálním pedagog, či výchovným poradcem. Všichni pak mají možnost své oznámení učinit anonymně ve schránce důvěry, která je umístěna u školních skříněk, což se jeví jako ideální místo. Protože žáci mohou do schránky své poznatky vhodit o samotě, a přitom mají ke schránce přístup všichni
4. Prevence se děje také spontánně, při každé vhodné situaci, do které se s žákem zaměstnanec školy dostane.

Příloha

Seznam důležitých kontaktů a odkazů

Krajský školský koordinátor prevence

Krajský úřad Olomouckého kraje

PhDr. Ladislav Spurný

e-mail: l.spurny@olkraj.cz,

tel.: 585 508 545

Oblastní metodici prevence

PPP Šumperk, Husitská 12

Mgr. Hana Prejdová

e-mail: hana.prejdova@ppp-sumperk.cz

Mgr. Anna Muratidisová

e-mail: anna.muratidisova@ppp-sumperk.cz

Důležité odkazy

- O drogách, prevence www.odrogach.cz
www.prevcentrum.cz
www.drogy-info.cz
www.drogy.net
- Primární prevence na školách <https://julesajim.cz/>
- A.N.O.- Asociace nestátních organizací zabývajících se prevencí a léčbou drogových závislostí www.asociace.org
- Sekce Prevence na stránkách MŠMT <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/prevence>
- Centrum adiktologie www.adiktologie.cz
- Prevence na stránkách MV <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>
- Bezpečnost dětí v online prostoru www.e-bezpeci.cz

